

- *Grou, Gemeentehuis Idaarderadeel*

Vlak voor de oorlog kreeg Piet de Vries de opdracht voor het ontwerpen van het gemeentehuis van Idaarderadeel in Grou. Hij raamde de kosten op circa fl. 60.000 en schetste een traditioneel gemeentehuis met twee verdiepingen onder een hoge schildkap. 'Als bekroning van het geheel dient de dakruiter, van deze hoogte valt te genieten van een vergezicht over het prachtige landschap', aldus een omschrijving in het voorlopige ontwerp.

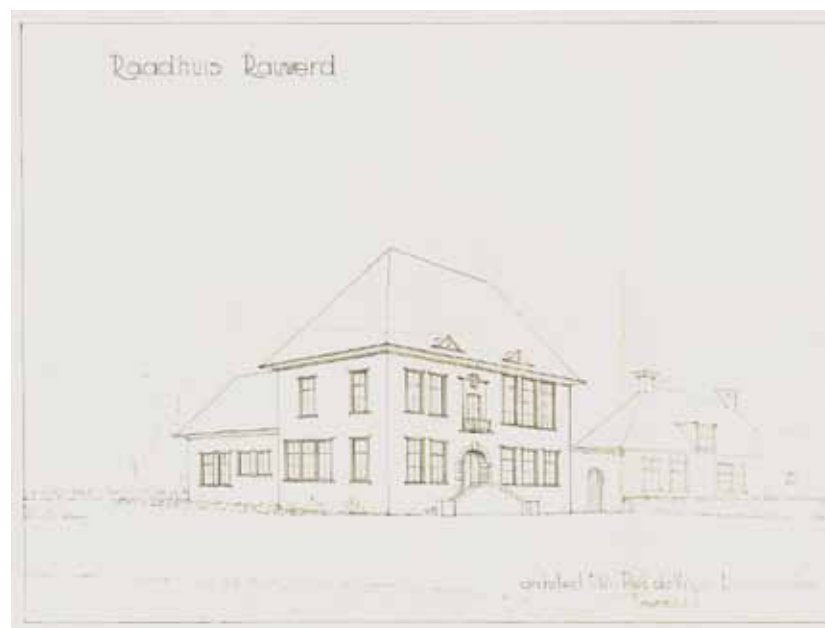
Dit plan kwam echter niet van de grond. Piet de Vries zei later hierover: 'Mij werd gevraagd een variant te maken dat dicht bij de ontwerpen van Kropholler zou moeten liggen, maar als je eenmaal gesteld bent op het werk van A.J. Kropholler kun je niet een andere architect inschakelen. Mijn ontwerp verviel omdat het gemeentebestuur – op aandringen van een of andere ambtenaar – een bezoek had gebracht aan werken van Kropholler.' Over deze bezoeken aan de gemeentehuizen van Sleen, Eelde en Westerbork zijn in het Historisch Centrum Leeuwarden nog brieven aanwezig.

In een brief van het gemeentebestuur d.d. 15 maart 1941 wordt Piet de Vries, met erkenning voor de vele goede aspecten in het ontwerp, de opdracht niet gegund. Die gaat naar A.J. Kropholler uit Wassenaar. In de oorlogstijd had Kropholler vanwege zijn nationaalsocialistische sympathieën betere papieren.

- *Raerd, Gemeentehuis Rauwerderhem (1940)*

In een brief van het college van B en W van Rauwerderhem aan het Werkfonds (Werkgelegenheidsproject, 1934-1938) uit 1938 wordt gemeld dat een nieuw gemeentehuis dringend noodzakelijk is. Het bestaande gebouw voldeed zelfs niet 'aan de meest bescheiden eisen welke op administratief gebied mogen worden gesteld en is zonder twijfel het slechtste gemeentehuis van geheel Friesland'. Dat blijkt in 1936 ook uit een verslag in de *Leeuwarder Courant*. Een aantal journalisten maakte een tocht door Fryslân, bezocht ook Raerd en meldde daarover: 'Dat het gemeentehuis, wij bedoelen dat te Rauwerd, weinig meer is dan een vleugel van een dorpskerk. Een bespotting van alles wat men in deze dagen niet alleen op aesthetisch, maar ook op administratief vlak mag verwachten.'

Als architect voor het ontwerpen van een geheel nieuw raadhuis werd Piet de Vries gevraagd. In zijn ontwerp probeerde hij op een sobere manier de bestemming van 'huis van en voor de gemeente' tot uitdrukking te brengen; een soberheid die nodig was door de omstandigheden van deze tijd. Hij zocht nu duidelijk aansluiting bij de traditionalistische richting. 'De pleinzijde van het gebouw geeft het meer representatieve karakter aan. Door de hoofdvorm, de hoofdingang en de gevelindelingen, welke de inwendige ruimten naar buiten op eenvoudige wijze accentueren en het rustige karakter niet verstoren.' Dit uit zich ook in de toepassing van historiserende, natuurstenen neggenblokken in de toegangspartij, de traditionele roede-verdeling in de vensters en de detaillering van de balkonpartij.

In maart 1939 besteedden B en W, in de persoon van burgemeester jhr. J.M. van Beyma thoe Kingma, het slopen van het bestaande raadhuis en het bouwen van een nieuw raadhuis aan. Krap een maand later werd de laagste inschrijver, M. v.d. Zee en Zn. uit Franeker, voor fl. 24.750 de klus gegund. Ook in dit ontwerp tekende Piet de Vries een toegangspartij met trap in het midden van de gevel.

Aan weerszijden van de brede voordeur hangen smeedijzeren lantaarns, een geschenk van de ambtenaren. Boven de deur is het wapen van Rauwerderhem aangebracht in een kalkstenen omlijsting. Naast de deur zijn twee hoge gebrandschilderde ramen geplaatst (zie het intermezzo Gekleurd glas en glazeniers).

De kamer van de gemeentesecretaris staat in verbinding met de vestibule door middel van twee loketten, waaronder de proclamatiekasten van de afdeling Bevolking. Een brede eiken trap voert naar de eerste verdieping. Hier liggen de B en W-kamer, de commissiekamer en de raadzaal met een Slavonisch eikenhouten betimmering. Ook het meubilair is ontworpen door Piet de Vries. De raadzaal heeft gebrandschilderde ramen met een drietal voorstellingen. Ze hebben betrekking op de veeteelt.

In het bestek van eind 1939 'betreffende het leveren en aanbrengen van vloerbedekking en gordijnen' werd al vooruitgelopen op de aanbesteding en de mogelijke financiële consequenties bij oorlogshandelingen. Bij oorlogsgevaar, als bedoeld in de grondwet, en oorlog in Europa,

'waarbij Nederland niet betrokken is, en in dientengevolge krachtens het bestek te leveren materialen en, in daarvoor in aanmerking komende gevallen, de voor de uitvoering nodige materialen alsmede de vrachten voor den aanvoer van deze materialen tot aan het werk in prijs stijgen, dan wel loonen van bij de uitvoering van het werk tewerkgestelden verhoogd moeten worden, heeft de aannemer, met inachtneming van het in de volgende leden bepaalde, aanspraak op een gedeeltelijke vergoeding van de meerdere kosten.'

Boven de toegangspartij is een klein balkon, waarvan de deur omlijst wordt door natuursteen.

Hoewel dit gebouw bescheidener van opzet is dan het gemeentehuis in Burgum, kreeg het dezelfde functionele indeling. Zelf zei Piet de Vries erover: 'Ik vond het een voorrecht om in zo'n leuke plaats voor een bescheiden bouwsom een raadhuis te ontwerpen met een sobere allure; geheel anders dan dat in Bergum. Ik heb er geen grotesk geval van willen maken en het ontwerp is dan ook heel rustig gebleven. De kleinschaligheid van het dorp wordt niet doorbroken door het raadhuis. De expressie zit in het balkon.'

De bouw werd in 1940 voltooid. Door het uitbreken van de oorlog verviel de officiële opening.